

Romans

Na jaren opeens alsnog een meesterw

Er worden nogal wat literaire meesterwerken herontdekt de laatste tijd. Na het onwaarschijnlijke succes van John Williams' roman *Stoner* in 2012 lijkt er een opleving plaats te vinden in het 'genre', als we dat zo kunnen noemen. Wat is de aantrekkingskracht van zulke herontdekte boeken en hoe worden ze gevonden? Door Tryntsje van der Steege.

Het sprookje van *Stoner* in Nederland is inmiddels bekend: uitgever Oscar van Gelderen van Lebowski krijgt een persoonlijke tip, is direct verkocht, zet een grote marketingcampagne op, waarin de karakteristieke oudemannenkop op het kaft centraal staat, heeft het geluk dat zowel Arnon Grunberg als Carice van Houten aandacht aan het boek besteden en voilà, een bestseller is geboren. Eenzelfde proces voltrok zich in Frankrijk, waar schrijfster en vertaalster Anna Gavalda een lans brak voor het boek.

Inmiddels is het boek in meerdere Europese talen vertaald én in het Chinees én in het Russisch, en beginnen ze zich in Amerika ook af te vragen wat er toch aan

de hand is met dit boek, dat toen het in 1965 verscheen, nauwelijks opviel. Hiermee zijn meteen de interessantste aspecten van het 'herontdekte meesterwerk' gesignaleerd: de Lansbrekers, de *Tijdgeest* en het *Geluk*.

Lansbrekers

De Lansbrekers zijn mensen die wél bekend zijn met het bij het grote publiek nog onbekende of alweer vergeten boek. Het zijn de liefhebbers die het boek meteen na eerste publicatie lazen en het altijd trouw bleven, of de (vaak) beroepslezers die er bij toeval – of door toedoen van een andere Lansbreker – tegenaan lopen, waarna ze hun herontdekte meesterwerk weer aan anderen aanraden. 'Een boek als een estafetstokje' volgens de mannen achter literair tijdschrift *Das Ma-*

gazin. Zij gaven zelf, in samenwerking met Uitgeverij Meulenhoff, het boek *De Autonauten van de kosmosnelweg* (1986) van Julio Cortázar opnieuw uit, nadat Charlotte Mutsaers dat boek enthousiast had besproken op een van hun literaire avonden. Onlangs volgde *Vraag het aan het stof* (uit 1939) van John Fante – aangeraden door on-

der anderen Henk van Straaten en Jaap Scholten.

Tijdgeest

Het al of niet populair worden van een onbekend meesterwerk heeft ook veel met tijd en tijdgeest te maken. Vaak zijn het boeken waar de tijd nog niet rijp voor was toen ze voor het eerst verschenen. Over *Stoner* wordt bijvoorbeeld beweerd dat de Amerikanen in de jaren zestig nog niet klaar waren voor Williams' realistische stijl. Ook Melville's nu wereldberoemde *Moby Dick* (1851) is in feite een herontdekt meesterwerk, dat bij eerste verschijning vernietigende recensies kreeg en pas begin 20e eeuw als modernistisch meesterwerk *avant la lettre* werd erkend.

Daarnaast komt ook een postume (her)ontdekking regelmatig voor. Het beste werk van Franz

Kafka werd pas na zijn dood (en tegen zijn wil in) ontdekt. Zonder oneerbiedig te willen klinken doen ook auteurs met een oorlogsverleden het nog steeds goed. Uitgeverij Cossee bracht onlangs het werk van Hans Fallada (1893-1947) en Ji Weil (1900-1959) opnieuw uit. Hun respectieve meesterwerken *Alleen in Berlijn* (1947) en *Mendelssohn op het dak* (1960) werden na hun dood pas voor het eerst gepubliceerd.

Geluk

En dan kun je nog zo'n gedreven lansbreker zijn en alle tijden mee hebben, zonder geluk ben je nergens. Bestsellers zijn over het algemeen moeilijk tot onmogelijk te voorspellen, en als het geluk heeft toegeslagen moet het ook meteen uitgemolken worden. De rest van het oeuvre van John Williams is na

Ook *Moby Dick*
werd pas later als
meesterwerk
erkend

Hoe Jane Jetta herontdekte

Jane Smiley, herontdekker.
Foto: Humanities.case.edu

The Moonflower Vine van Jetta Carleton (1913-1999) werd voor het eerst gepubliceerd in 1962. Het boek werd lovend ontvangen en stond vier maanden op de bestsellerlijst van de gezaghebbende Amerikaanse krant *New York Times*, naast boeken van grootheden als J.D. Salinger en John Updike. De vergelijking tussen haar boek met een andere (bekendere) klassieker, *To Kill a Mockingbird* van Harper Lee uit 1960, werd toen meteen al en nu nog steeds vaak ge-

maakt. De Nederlandse uitgave *Als de avondwinde bloeit* verscheen in 1963 in het Nederlands, vertaald door André Fransse. In 1986 werd het boek, na heruitgaven in Amerika in de jaren zeventig en tachtig, ook hier opnieuw uitgebracht, en toen al werd het gepresenteerd als 'een herontdekking van de literaire sensatie van 1963'. Voor de Nederlandse heruitgave in 2013 werd de vertaling volledig herzien door Rebecca Wilson. Schrijfster en Pulitzer Prize-

winnares Jane Smiley is degene die de herontdekking van *Het bloeien van de avondwinde* aanzwengelde. Zij beschreef Carletons roman in haar boek *13 Ways of Looking at the Novel* (2005) waarin ze haar eigen leesgewoontes onderzoekt aan de hand van honderd uiteenlopende romans. Daarna kwam het via de website *Neglected Books* en een literair agent terecht bij de Amerikaanse uitgever Harper Perennial, die het in 2009 uitgaf als *A Rediscovered Classic*.

Jetta Carleton, herontdekt.
Foto: Midwestbooksellers